

ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü
ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve
âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ
yevmi'd-dîn...*

*Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne
efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi
hedyü seyyidinâ muhammedin aleyhi's-salâtü
ve's-selâm... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ
ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin
dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-
nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-
nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû
kâl:*

عَلِّمُوا الصَّبِيَّ الصَّلَاةَ ابْنَ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوهُ
عَلَيْهَا ابْنَ عَشْرٍ

(حم. طب. ك. ت. صحيح عن سيرة)

RE. 317/1 (*Allimu's-sabiyye's-salâte'bne seb'i
sinîn, va'dribûhu aleyhe'bne aşr.*) *Sadaka
rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemà kâl.*

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Üstâzımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri' nin cem eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından, başımızın tacı Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ehâdis-i şerifesini okumağa devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; sonra diğer enbiyâ ve murselînin, bütün evliyaullahın, hâssaten Peygamber Efendimiz'in ashâbının ve ashâbından günümüze kadar güzerân eylemiş olan cümle turuk-ı aliyye sâdâtının, pîrânın, meşâyihimizin ruhları için;

Müellif Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için, onun hocalarının, talebelerinin ruhları için; bu hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ravilerin ve ulemanın ruhları için;

Ve hâssaten uzaktan, yakından, Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetinden dolayı, bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu meclislere teşrif eden siz kardeşlerimizin ahirete intikal ve irtihal eylemiş bütün geçmişlerinin ruhları için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf hediye edip, öyle başlayalım dersimize:

.....

a. Çocuğa Namazın Öğretilmesi

Hadisin metnini daha önce okumuş idim. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

عَلِّمُوا الصَّبِيَّ الصَّلَاةَ ابْنَ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوهُ
عَلَيْهَا ابْنَ عَشْرِ

(حم. طب. ك. ت. صحيح عن سيرة)

RE. 317/1 (*Allimu's-sabiyye's-salâte*) “Sabîye, küçük çocuğa namazı öğretiniz.” Ne zaman? (*İbne seb’i sinîn*) “Yedi yılın oğlu olduğu zaman.” Arapların bir tabiridir bu. Yâni, bir insan şu yaşta demiyorlar, şu yaşın oğlu diyorlar. Yâni, o çağda demek. Yedi yıllık iken, yedi yaşında iken namazı ona tâlim ediniz, öğretiniz.

Bak evlâdım, namaz böyle kılınır: Kibleye döneceksin, başını örteceksin. Seccadede şöyle yapacaksın. Abdesti aldıktan sonra şu duaları okuyacaksın... O zamana kadar dualar öğretilecek tabii. Fatiha öğretilecek, bazı sureler öğretilecek. Yedi yaşındayken çocuğa namaz talim edilecek.

¹ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.177, no:372; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.404, no:15375; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.393, no:1431; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.389, no:948; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.102, no:1002; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII s.115, no:6546; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.83, no:4870; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V I, s.58, no:2146; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.11, no:4007; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.V, s.545, no:1164; Zehebî, *Tezkiretü’l-Huffâz*, c.II, s.450, no:457; Sebre ibn-i Ma’bed el-Cühenî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV I, s.593, no:45327; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIV, s.229, no:14177.

(Va'dribûhu aleyhe'bne aşr) Üç sene alışma müddeti. "On yaşına geldi mi, namazda bir ihmali varsa veyahut namaz kılmamağa devam ediyorsa, kusuru varsa, o zaman hafif yollu dövün!" Hafif yollu demiyor, dövün diyor ama, yâni şerh yapıyoruz ki, çocuğa zaten bir kaş çatmak bile yetebilir. On yaşındaki çocuğu, öyle yerden yere çalmak gibi bir şey bahis konusu değil.

Yâni, "Bak sen şer yolda ısrar ediyorsun, böyle olursa bu cezaların en küçüğü en başta bu tokattır. Ondan sonra tâ ileriye kadar, cehenneme kadar gider bu iş diye işin vahametini göstermek bakımından dövülmesi emrediliyor. Tabii yüzüne vurulmayacak. Sırtına vurursun, bacağına vurursun... Şöyle zarar gelmeyecek bir yerine vurursun. Mühim olan korkutmak...

Bizim akrabadan birisinin çocukları biraz haşarılık etmiş... Delikanlı çocuklar, yâni küçük değil de delikanlı. Annesi söz geçirememiş. Babasına telefon etmiş. Demiş ki:

"—Sen çocuklarına ne yapacaksan yap, ben söz geçiremedim."

"—Pekiyi, ben akşam geliyorum!" demiş baba.

Akşam gelmiş, eve girmemiş. Bahçeyi dolanmış, kömürlüğe gitmiş. Tabii çocuklar yukarıdan seyrediyorlar:

"—Babam arabadan indi, bakalım ne yapacak?" filan diye.

Kömürlüğe dolanmış, oradan bir odun bulmuş ama, odunun en çürüğünü, elde durmayacak gibisini bulmuş. Fakat görünüşü itibarıyla kalın bir şey. Çocuk o odunu görünce, bitmiş, tükenmiş. Tabii, dövmeye lüzum kalmadan hallolmuş iş. Mühim olan, çocuğa namazı kıldırmak...

Tabii bu safhaya gelinceye kadar, daha yapılacak işler var. Psikolojik şartlar var. Çocuğa namazı kıldıracağız. Mühim olan o. Meselâ, güzel bir seccade alıverirsin.

“—Evlâdım bu seccade sana mahsus. Bak buyur, seccaden senin!” dersin.

Annesine de bir güzel işlemeli takke yaptırtırsın...

“—Bak bu takkeyi senin için yaptık. Sen artık ağabey oldun, kocaman bir çocuksun. Artık öyle haylaz çocuklar gibi yapma! Bak şu tesbihi de sana aldım, ne kadar güzel!” filan...

Böyle psikolojik şartlara dikkat ederek, kıldığı zaman takdir ederek, aferin diyerek... Üç sene müddet... Yâni, üç sene ısındıracaksın, alıştıracaksın. Neden? Namaz dinin direğidir de onun için.

Bu bir hadis-i şerifte de şöyle anlatıyor:²

الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ مَنْ أَقَامَهَا فَقَدْ أَقَامَ الدِّينَ
وَمَنْ هَدَمَهَا فَقَدْ هَدَمَ الدِّينَ

² Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.608, no:1621.

(Es-salâtü imâdü'd-dîn) “Namaz bizim dinimizin direğidir. (Men ekâmehâ fekad ekâm'e'd-dîn.) Kim namazı doğrultmuş ise, dosdoğru kılmış ise, din ayaktadır. (Ve men hedemehâ fekad hedeme'd-dîn) Kim namazı doğru kılmamış ise, ihmal etmiş ise, din yerlere yıkılmıştır.”

Arapların hayatını düşünürsek, daha iyi anlarız. Çadırda geçiyor göçebe hayatı. Tabii, evleri olup da böyle kerpiçten veyahut kesme taştan evde oturanları da vardır da... Umumiyetle bedevî hayatı çadırda geçiyor. E çadırın bezleri nasıl ayakta durur? Ortasında bir direk olur, o direk onu böyle kaldırtır, ondan sonra öbür taraflarının iplerini gerersin, çadır ayakta durur. O orta direk olmazsa, çadır nasıl duracak ayakta? Durmaz. Onun gibidir namaz.

Neden bu kadar önemli bu namaz? Çünkü kulun hayattan asıl gayesi nedir? Neden bu dünyaya gelmiş?

Bu hayatta asıl gayesi, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bulup, tanıyıp ona kulluk etmektir. Asıl iş budur. Yâni başka işlerin hepsi iş değildir, teferruattır. Bizim bu hayattan gayemiz: Bizi her yandan kuşatmış olan, Zâhir olan, Bâtın olan, Evvel olan, Ahir olan, Muhît olan, Mücîb olan, Karîb olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni tanımaktır. Yâni, biz ne kadar acayip mahlûklarız ki, Mevlâ bizim yanımızda, biz ondan fersah fersah uzaktayız. Ne kadar garip bir şeydir. Yâni ne kadar yakınında... “Burnunun ucunu görmüyor.” derler ya... Bu kadar büyük gaflet insanoğluna yakışmaz! Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bilecek, bulacak, ona kulluğun lezzetine erecek insan.

Asıl işi bu.

Bu nasıl olur? Bu zikirle olur. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bir kere aramağa başlamakla olur, anmakla olur, onun hasretinin kalbine düşmesiyle olur. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Mesnevî diye bir kitap yazmış. Ciltler dolusu şiir, binlerce beyit yazmış. Başında ney diye, Farsça'da ney denilen kamışı anlatıyor. Nedir kamışın şeyi?. Yâni bizim kaval dediğimiz, kavalın biraz daha müterakki bir şekli olan ses çıkartıcı bir alet. Avrupalılar flüt diyorlar.

Neyi anlatıyor, neyi anlatmaktan başlıyor işe ama maksadı başka bir şeyi anlatmak. Neyle ne ilgisi var, niçin oradan başlamış? Ney yanık yanık çalıyor ya, yanık yanık çaldığı zaman insan ah vah ediyor, gözleri yaşarıyor filan...

“—O neyin yanık yanık çalması nedendir biliyor musun? O vatanından, aslî diyarından uzak kaldı, kamışlıktan onu kopardılar, ateşlere yaktılar, başını kestiler, dilini iki pâre ettiler... O ayrılığa dayanamıyor da onun için böyle her yerde yanıp yakarıyor.” diye böyle bir nükte ile anlatıyor meseleyi.

Sonra da sözü getirip asıl söyleyeceği sözü yumruk gibi indiriyor insanın kafasına:³

آتشست این بانگ نای و نیست باد

هر که این آتش ندارد نیست باد

Âteşest in bâng-i nây ü nîst bâd,
Her ki in âteş nedâred nîst bâd.

“—Bu neyin sesi ateştir, hava değildir. Kimde bu ateş yoksa yok olsun!” diyor. Yâni ne demek istiyor? “Kimde bu aslını arama arzusu yoksa, Mevlâsını bulma, ona karşı iştihak yoksa yok olsun!”

Olur mu! Sana bunca nimeti gönderiyor, bunca lütfu var, seni yaratmış, bu hale getirmiş... Her anda bir şa’nda, her anda ayrı bir tecellide, her an onun lütfuyla ayaktayız. Bir an lütfunu kesse yokuz o anda. Her an onun lütfuyla ayaktayız. Lütfu, nimeti, ihsânı hadsiz hesapsız. Hepsi bize tevâlî edip yağıp duruyor... Biz ondan gafiliz. Çok büyük kabalık yâni çok büyük terbiyesizlik oluyor. Onu bulacak. Onu bulmak için de zikir ehli olacak. Allah’ı anacak. Ana ana, ana ana içine ateş düşecek. “Yâ Rabbi!” diyecek...

Allah’tan isteyince, verecek olan gene Allah. İnsan Allah’ı kendisi bilebilir mi? Ne haddine! Allah nasib edecek de bakacak, onun yanıp yakılmasındaki samimiyeti görecek.

“—Eh, ihsan edeyim!” diyecek.

Yoksa insan altmış, yetmiş yıl boş boş gezer. Boş fıçı gibi gezer, gider, hiç bir şey olmaz. Hiç bir şey dolmaz içine... Yine o verecek. Onun için, gözyaşı döküp, yalvarıp yakarıp, ne yapıp yapıp onun rızasını kazanmaktan başka bir çıkar yol yok. Onun kapısından başka bir kapı yok. O kapıda bekleyeceksin. Başka kapı yok, onu bekleyeceksin.

Bu zikrin en üstün çeşidi de namaz... Mi'rac'da Peygamber SAS Efendimiz, gök ehlinin ibadetlerinden bize hediye getirdi namazı. Cümle gök ehlinin ibadetlerinin bir hulâsası namaz... Bazı melekler var rükûda, bazı melekler var kıyamda, bazı melekler vardır secdedeydi... Kimisi tesbih okurdu, kimisi tahmid okurdu, kimisi temcid okurdu, kimisi tehlil ederdi... Allah-u Teâlâ Hazretleri biz müslümanlara hediye olarak cümle gök ehlinin ibadetlerinin bir hulasası namazı şey yapmış.

Biz “Allàhu ekber!” dediğimiz zaman, bize bizden yakın olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin divanına duruyoruz. Hükümdarın kabul salonuna giriyoruz. Hadis-i şerifte böyle bir benzetme var. Ben de o benzetmeye dayanarak, bu söze cesaret edip söylüyorum. Hükümdarın kabul salonuna, huzuruna giriyoruz, “Allàhu ekber!” deyince. Ondan sonra:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(الفاتحة: ١)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) “Yâ Rabbi! Sana hamd ederim. Her hamdin, övgünün hakîkî sahibi sensin! Sen her türlü noksandan münezzehsin, alemlerin Rabbisin!” (Fâtîha, 1/1)

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

(الفاتحة: ٢)

(*Er-rahmâni'r-rahîm*) “Rahmân'sın, Rahîm'sin!” (Fâtîha, 1/2)

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

(الفاتحة: ٣)

(*Mâliki yevmi'd-dîn*) “Bir gün gelecek hesaba çekileceğiz. O günün sahibi sensin! O gün bize hükmedeceksin.” (Fatiha, 1/3) Yâ Rabbi! Aman o güne kalırsa hesap, halimiz nice olur? Bizi bu dünyada ıslah eyle, o tarafa bırakma...

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة: ٤)

(*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn*) “Yâ Rabbi! Sadece sana tapıyoruz, sadece senden yardım isteriz. (Fatiha, 1/4)

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

(الفاتحة: ٥)

(*Ihdina's-sırâta'l-müstakîm*) “Yâ Rabbi, bizi o sırât-ı müstakîme sevk et, yönelt! Doğru yola hidayet eyle...” (Fâtîha, 1/5) Burada senin istediğin gibi yaşayalım da, ahirette senin huzuruna mücrim, âsî, yüzü kara, gönlü kara, suçlu, zincirlere bağlı bir kul olarak gelmeyelim! Ondan sonra feryâd ü figân ile, saçından tutulup yerlerden sürüklenerek cehenneme atılanlardan olmayalım!

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

(الفاتحة: ٦ - ٧)

(*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) “Bizi lütfeylediğin kimselerin yoluna, sevdiğin, râzı olduğun insanların yoluna hidayet eyle...(*Gayri'l-mağdûbi aleyhim ve le'd-dâllîn*) Gazabına uğrayan ve yolunu şaşırmış olan insanların yoluna bizi sakın saptırma, düşürme...” (Fâtîha, 1/6-7) diye neler söylüyormuşuz meğerse de farkında değiliz.

Kur'an-ı Kerim'i bilmezsen, Arapçayı öğrenmezsen, din kitaplarını takip etmezsen, bir mânâ vermez. Ama onları biraz öğrenirsen, takip edersen, ne kadar kıymetli ibadet... İbadetlerin en yükseği...

İnsan mânevî bakımdan yükseldi yükseldi, kemâlin zirvesine çıktı. Yapacağı iş nedir? Kemâl ehlinin en yüksek ibadeti namaz... Ondan bir aşığı Kur'an... Namaz ondan daha yüksek; çünkü içinde Kur'an-ı Kerim de var. Kur'an-ı Kerim kıraati de var. Yâni, evliyaullahın en yüksek noktasına çıksan, kutbu'l-ferd olsan, kutbu'l-aktâb olsan ne yapacaksın? Gene namaz kılacaksın.

E şimdi de kılıyorsun mübarek! Ne diye o kadar dolanıp dolanıp da aynı yere geleceksin? O yerdesin ya işte. Dikkat etse ne o namaza! Yâni ne kadar uğraşsan geleceğin yer o. Demek ki gafletle yapıyorsun, ondan olmuyor. Gafletini at, şu namazın mânâsına er, “*Allâhu ekber!*” dediğin zaman namazın namaz olsun. Huzurda olduğunu bil, gözyaşları içinde bir namaz kıl bakalım. O tadı başka bir şeyde bulabilir misin?

İşte bunu yapmıyor insanlar. Neden? Annesi babası, liseyi bitirinceye kadar hık demiyor çocuğa, karışmıyor. Çocuk mektebe gitsin gelsin...

“—Namaz kıldırırsan çocuğa...” filan diyen olursa;

“—Yâ karışma! Çocuk daha küçük, büyüsün bakalım!” diyor. İyi, büyüsün...

“—Uykusu az gelir. Derslerinde belki zihnini toparlayamaz, derslerini iyi kavrayamaz.” diyor.

Pekiye, güzel... O on üç, on dört yaşına filan geliyor ama, her gün onun boş bıraktığın yerine başka şeyler doluyor... Senin kıyamayıp da boş bıraktığın yerlere, başka şeyler doluyor, doluyor, doluyor... Liseye geldiği zaman, çocuk sana şöyle yan gözle bakıyor:

“—Babam namaz kılıyor ama, dünyadan haberi yok! Amerika var, Avrupa var. Millet Ay’a gidiyor, Güneş’e gidecek nerede yse ...

Bu hâlâ namaz kılıyor.” diyor.

Sanıyor ki Ay’a gitmekle, Güneş’e gitmekle namaz kılmak birbirine zıt şeyler sanıyor. Halbuki biz Ay’dan, Güneş’ten öteye Mevlâ’ya varıyoruz namazda. Daha ötesi mi var! Bizim görüşümüz ahireti görüyor, o burnunun ucunu görmüyor. O zaman, babasına yan bakmağa başlıyor, kıyafetini beğenmemeğe başlıyor, sakalına ta’n etmeğe başlıyor, şöyle diyor, böyle diyor... Bakıyorsun baba ile evlat düşman olmuş. Neden?

“—Vah benim evlâdım neden böyle oldu?”

Neden böyle olacak, sen yirmi yaşına kadar salıverdın, salma dolaştı ortalıkta.

Bak, ne diyor Peygamber SAS Efendimiz:

“—Sen yedi yaşında öğret, on yaşında biraz tazyik et, alışsın!” Alışsın da, 18 yaşına geldikten sonra, isterse kılmasın bakalım!

Mümkün mü; sen ona namazın ne olduğunu güzelce öğret, ondan sonra o namazı bırakacak ha... Mümkün mü, bırakabilir mi? Hasta olur insan... Namazı bıraktığı zaman hasta olur, aklı başından gider doğru düzgün yetiştirirsen.

İş işten geçtikten sonra diz dövüyor o zaman:

“—Benim evladım niye böyle? Mühendis oldu ama, doktor oldu ama, adam olamadı.” diyor.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiyelerini tutacağız, dinleyeceğiz. Peygamber SAS Efendimiz bizim Hâlikımız’ın elçisi. Bizi yaratan, bizi bizden iyi bilen, bizim içimizi, dışımızı; her aletimizin, edevâtımızın nasıl çalıştığını, nasıl geliştiğini bilen Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin elçisi.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

(النجم: ٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani’l-hevâ. İn hüve illâ vahyun yûhâ.*) “O ke nd i aklından konuşmaz. Onun söyledikleri, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin bildirmesiyledir.” (Necm, 53/3-4)

Peygamber SAS kendi hevâ-yı nefsinden konuşur mu?

Söylediği sözler hata mı?

“—Asla ve kat’â!”

O halde tut!

“—Neden tutayım?”

Senin lehine... Evlat hayırlı olursa, evlat müslüman olursa, evlat namazlı niyazlı olursa, senin de lehine, memleketin de lehine, kendisinin de lehine... Kendisi mes’ud bahtiyar olur. Sen istifade edersin. Sermaye dimdik ayakta... İçkiyle kendisini hel âk etmez, zinayla kendisini mahvetmez, hırsızlığa arsızlığa düşmez. Doğru düzgün mazbut bir insan olur. Mürüvvetini görürsün, iyi gününü görürsün. İhtiyarladığında sana, eğer ihtiyacın varsa, yardımcı olur, bakar.

Memleket de istifade eder. Çünkü asosyal yetişmiş olan, içi problemlili olan insanlar bu memlekete en büyük zararı veriyor. Bütün anarşi onlardan çıkıyor.

Bizim Amerika’da okuyan, Amerika’da çalışan bir mühendis arkadaşımızın çocuğu... Amerikan okuluna gitmiş, birkaç sene orada kaldıkları için. Sınıfın prezidenti seçilmiş. Yâni, sınıfın en başarılı öğrencisi ki, başkan yapmışlar. Gayet güzel!

Fakat, haftada bir iki gün, alıp alıp kiliseye götürüyorlarmış çocukları, Amerika olduğu için.

“—Gitme kızım kiliseye!” demiş bizim arkadaş.

O da, “Gitmeyeceğim!” deyince, okul ayağa kalkmış:

“—Çağır velini! Niye gelmiyorsun kiliseye bakalım?” Tabii çağırmışlar bizim arkadaş. Sormuşlar:

“—Sen niye çocuğunu kiliseye göndermiyorsun?”

“—Göndermem! Ben müslümanım, onun için.”

“—Müslümansan, o zaman bizim vazifemiz senin çocuğuna bir din hocası bulup, ona dinini öğretmektir. Onun dini neyse onu öğretmektir. Bizim şikâyetimiz dinsizlikten. Biz bittecrübe sabit, tecrübeyle görmüşüz ki, çocuk küçükken dini terbiye almazsa, sevgiyi öğrenmezse, merhameti öğrenmezse, Allah’ın kendisini gördüğünü, bildiğini öğrenmezse, problemlili çocuk o luyor. Ond an sonra, arkadaşlarıyla kavgacı oluyor. Ond an sonra cemiyet içinde, işte meşin ceket giyen, motosiklete binen, onu bunu kıran döken laf anlamaz söz dinlemez anarşist çocuk oluyor.

Onun için, biz küçük çocuklara ilkokulda iman vermeğe çalışıyoruz, vicdan vermeğe çalışıyoruz, gönül yapısını düzeltmeğe çalışıyoruz. Bilgi ikinci planda kalıyor.” demişler.

Amerikalı böyle yetiştirmeğe çalışıyor çocuğunu. Gene de onlarda bir sürü meşin ceketli, bir sürü motosikletli, bir sürü gangster, bir sürü anormal insan var. Neden? Dini çürük, sağlam değil. Ahkâm yok! Hepsi uydurma...

Peygamber SAS Efendimiz’in hadisleri, bizim dişimizi temizlemekten ne zaman namaza başlatacağımıza kadar her şe yi bildirmemiş mi? Onlarda yok öyle şey! Hayran kalıyorlar.

“—Peygamber SAS Efendimiz kadar, hayatı en ince teferruatına kadar bildirilmiş, tesbit edilmiş bir ikinci insan yok şu dünyada...” diyorlar.

Oturduğu belli, kalktığı belli, söylediği belli, yatışı belli, yatarken söylediği belli, geceleyin yaptığı ibadet belli, se cd ede ne söylediği belli, kalktığı zaman ne söylediği belli, her şeyi belli Rasûlüllah Efendimiz'in. Böylece bizim hidayetimizin yolu da belli oluyor. Zavallı adamların dini eksik...

İkinci bir zavallılıkları var: Hazret-i İsa'yı gönderen Allah-u Teâlâ Hazretleri, ondan sonra Hazret-i Muhammed AS'ı göndermiş, onun peygamberliğini kabul etmedikleri için bereket yok, iş yürümüyor. "Hazret-i İsa nasıl Allah'ın peygamberiyse, Hazret-i Muhammed AS da Allah'ın peygamberidir." de, tâbi ol. Amerika'da o zaman ne anarşi kalır, ne bir şey. Çünkü, ileri adamlar, her şeyi aldılar mı gayet güzel yaparlar. Bizim gibi yarım yamalak da tutmazlar.

Bizim her şeyimiz yarım yamalak. Müslümanız deriz, Allah biliyor hepimizin müslümanlığını. Allah affeylesin...

Onun için, çocuk terbiyesiyle ilgili bir hadis-i şeriftir. Çocuk terbiyesi de bizim istikbalimizdir.

"—Bir hadis üzerinde bu kadar sözü niye uzattın?" dersanız; istikbalimizi temine çalışıyoruz.

Yâni, çocuklar bizim aile istikbalimizdir; devlet olarak istikbalimizdir. Bugün yedi yaşındaki çocuk, on sene sonra on yedi yaşında olacak, yirmi yaşında askere gidecek. Ondan sonra, yirmi yedi yaşında devletin bir yerinde bir hizmet görecektir veya cemiyetin bir yerinde bir vazifeye başlayacak. Sen onu sağlam yetiştirirsen, rahat

edersin. Çürük yetiştirirsen, polis tak peşine, mit elemanlarını sal, askeri dolaştır, etrafını kuşat, hapse at, mahkeme et... Bitmez.

Sen onu yapacağına, biraz doğru düzgün vicdanını yetiştirsen, hiç onlara lüzum kalmayacak. Herkesin polisi içinde olacak, vicdanı yanında olacak. Sen ona, “Hırsızlık yap!” desen bile yapmayacak, bulduğunu alıp getirecek. “Bu benim helâl param değil! Bu bulunmuştur, alın!” diyecek.

Var mı bir müslümandan bulunduğu parayı alıp da cebine atan? Hele bir alsın! Allah-u Teâlâ Hazretleri şefkat tokadıyla tokatlar. Cebine buradan bulunduğu paradan bir yüz lira koyar, öbür taraftan beş yüz lirası gider, aklı başına gelir. Der ki:

“—Bak Allah-u Teâlâ Hazretleri râzı gelmedi. Şundan yüz lira aldım, bundan beş yüz lira gitti, hatta bin lira gitti.” der, yola gelir.

Allah sevdiği kulu böyle cezalandırır ki sapıklığı devam etmesin diye.

Çocuklarımızı iyi yetiştireceğiz; sermayemizdir. Millî sermayemizdir, ailevî sermayemizdir, ahiret sermayemizdir. Geçen gün hadis-i şerif okudum takvimin arkasında... O takvimlerde de neler var maşallah. İnsan her gün bir tane hadis ezberlese...

Ahirette derecesi artacakmış kişinin cennette, diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi bu nereden?”

“—Dünyada evlâdın hayır işliyor da ondan. Sana dua etti de ondan.” diye cevap verilecekmiş.

Bak ahirette derecesi artmağa devam ediyor. Ahiret sermayesi aynı zamanda. Onun için, evlatlarımızı öyle güzel yetiştirelim! Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi arkamızdan hayır dualar ile anan, sâlih evlatlara, zürriyetlere sahip eylesin...

Yâni, bu hadis-i şerifi söyleyip kürsüden inmek de yeter. O kadar önemli bir hadistir. O kadar üzerinde durmamız gereken bir şeydir.

“—Hoca bir hadis söyledi, indi.” derler, hatırından hiç çıkmaz cemaatin...

Ama ben gene öteki hadislerden de okuyayım:

b. Yöneticinin Beş Görevi

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz müslümanların idarecileri ile ilgili tavsiyeleri söylüyor. Müslümanların başına geçmiş, onları idare eden insanlara tavsiyeleri:³

عَلَى الْوَالِي خَمْسُ خِصَالٍ جَمَعُ الْفَيْءَ مِنْ حَقِّهِ
وَوَضَعُهُ فِي حَقِّهِ وَأَنْ يَسْتَعِينَ عَلَى أُمُورِهِمْ بِخَيْرٍ مَنْ
يَعْلَمُ وَلَا يُجَمِّرُهُمْ فِيهِلِكُمْ وَلَا يُؤَخِّرَ أَمْرَ يَوْمٍ لَغَدٍ

(عق. عن واثلة)

³ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.127, no:551; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.190, no:237; Zehebî, *Mîzânü'l-l'tidâl*, c.I, s.417; V âsile ibn-i Eska' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.120, no:14917; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIV, s.236, no:14192.

RE. 317/2 (*Ale'l-vâlî hamsü hısâlin: Cem'ü'l-fey'i min hakkihî, ve vad'uhû fî hakkihî. ve en yestâine alâ umûrihim bi-hayri men ya'lem, ve lâ yücemmiruhum feyühlikehüm, ve lâ yuahhira emre yevmin li-gad.*)

(*Ale'l-vâlî hamsü hısâlin*) Veliyyü'l-emrin, işi eline almış kişinin... Vali sözü, bizim gibi vilayete bakan, bir şehrin en yüksek mülkî âmiri mânâsına değildir. Veliyyü'l-emr, yâni işin sahibidemek. Çeşitli kademelerde olabilir. Tâ devlet reisi de olabilir, muhtar da olabilir. Yâni, bizim anladığımız mânâdan daha değişik, daha geniş bir mânâsı var. İdareci olan kimseye beş haslet lazımdır. Beş hususa dikkat edecek, beş haslete riâyet edecek. Nedir bunlar:

1. (*Cem'u'l-fey'i min hakkihî*) “Para, vergi, ganimet hakkından toplayacak.” Demek ki bütçesiz, parasız iş olmuyor. Yâni, idare parayla olduğu için... Hakkından toplayacak yalnız, haksız yere değil.

“—Ben valiyim, emrimde birlikler var, kuvvetler var, dayanırım bir mağazanın önüne, ‘Ver paraları!’ derim, bütün kasadaki paraları alırım.” diyebilir mi?

Diyemez. Hakkından ne kadarsa, hak ne kadarsa o ölçüde, okadar para toplayacak. Valinin üzerine bu bir şeydir.

2. (*Ve vad'uhû fî hakkihî*) “Ve bu kazandığı bütçeyi, finansman kaynağı, bu parayı, bu aldığı şeyleri yerine koyacak, yâni yerine sarf edecek.” Nereye? Müslümanların hizmetine. O idaresi altında bulunan insanların hizmetine.

Pırıl pırıl olacak sokaklar, müslümanların rahatı için koşacak. Hizmetçi.

Yâni devletin reisi, devletin başındaki insan veya bir işin başındaki insan nedir? Müslümanların işini omuzuna yüklenmiş bir hayır sahibi kimse... Onlara nasıl hizmet edeceğini, nasıl hayır edeceğini düşünüp taşınacak. Parayı meşrû yoldan alacak; gasben, zorlukla, zulümle değil... Meşru miktarda, meşru yoldan alacak, gerekenden alacak; zuafâdan almayacak, ensesine binmeyecek. Ondan sonra da onu gereken yere sarf edecek. Yollar pırıl pırıl olacak, ictimâî müesseseler tıkır tıkır çalışacak. Halkın refahı, rahatı için ne gerekiyorsa, onlar sağlanacak.

Ziya Paşa da o müşahedeyle dönmüş:

Firengistan'ı dolaştım, beldeler, kâşâneler gördüm;

Dolaştım mülk-ü İslâm'ı, bütün virâneler gördüm.

Yâni Avrupa'yı, Frenk diyarını dolaşmış, her tarafı mamur görmüş. İslâm diyarını da dolaşmış, her tarafı vîrâne görmüş. Bak işte valilerin yapacağı işler burada belirtiliyor.

Hakikaten ben de Almanya'ya gittim, köy yolları dahil asfaltlanmamış yer yok. Her tarafı asfaltlamış. Toprak göre miyo r insan, her tarafı yemyeşil.

“—Eh orada yağış çok fazla da ondan...”

Ama o çalışmaların da hakkını vermek lâzım! Münih'e tâ Rusya'dan boru döşemişler, tabii gaz getirmişler. Rusya nerede, arada kaç tane memleket var... Boru döşemişler Münih'e, o borudan çıkan gazı yakıyor. Hava gazı gibi bir gaz yâni. Sobalarda o yanıyor. Bütün evlerin sobalarında o yanıyor, havası kirlenmesin diye.

Bir Alman vatandaşının et yemesi bir problem değil. En ucuz şeylerden bir tanesi. Bir kere hepsinin, çalışsa da çalışmasa da bir maaş garantisi var. Çalışmadığı zaman işsizlik parası var. Çalıştığı zaman da bir kere aldığı para... Bir kere yiyecek sıkıntısı çekmesi bahis konusu değil. Biz bugün evimize bir kilo et alsak bir buçuk kilo almayı söyleyemeyiz çünkü, idareli harcamamız gerekir. Mukayese etmek de istemiyorum ama... En ucuz şey et, meyveler, sebzeler... Almanya'da yetişen, yetişmeyen... Hepsi bo l. Yâni ben a kaldım diyemez hiç bir Alman. Öyle bir şey değil. Hepsinin araba alma imkânı var. Ucuz. şartları öyle geliştirmiş.

Anaya babaya bir yatak odası lâzım diyor, bir de çocuklara yatak odası lâzım diyor, bir de bilmem ne lâzım... Üç oda lâzım diyor. Yâni böyle şartlar koşmuş.

“—Efendim ben sıkışmaya razıyım. İki odalı yerde dururum.”

“—Hayır! Annenin babanın yanında yatarsa, çocukların terbiyesi bozular.” diyor.

Hayret ettim yâni. Ben bunu bizzat kendim gördüm. Her türlü imkânı getirmiş, hizmete koymuş. Biz de o aşk ile çalışacağız. Yâni biz

de müslümanların başında böyle bir idari mekanizmaya, bir şeye geçmişsek, öyle bir vazifemiz varsa o aşk ile, o şevk ile çalışacağız.

Hazret-i Ömer nasıl geceleyin uykusuz kalıp da dolaşıyordu; bakalım, gezdiğim yerlerde bir şey var mı diye? “Dicle’nin kenarında bir kurt bir kuzuyu çalsa, kapsa, parçalasa Ömer mes’uldür.” diye düşünüyordu, dolaşıyordu her tarafı.

Dolaşacağız... Şikâyetçilere kapımız açık olacak. Gel bakalım, nedir şikâyetin diyecek, takip edecek. Haksızın başında amansız bir yumruk, Haklının yanında müşfik bir yardımcı olacak. Neyse yâni bunlar benim tasvirlerim.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

1. Para toplayacak.

2. Parayı yerine harcayacak.

3. (*En yestaîne alâ umûrihim bi-hayri men ya’lem*) “Bildiklerinin en hayırlısıyla onların işlerine yardımcı olacak.” Ne demek bu? Onların işlerini yürütecek hayırlı insanlar tayin edecek. Rüşvet yemeyen, hırsızlık yapmayan, makamını, nüfûzunu kötüye kullanmayan, ben falanca yerin falanca şeyiyim deyip de gayr-ı meşrû işler yapmayan insanları tayin ederek o işleri hayırlı, Allah’tan korkan, çalışkan, bilgili, görgülü insanlara gördürecek.

4. (*Ve lâ yücemmirahüm feyühlikehüm*) “Onları hudutlarda toplayıp da, evlerine gitmekten men edip de, ille harbe sürmeyecek.” Böyle büyük bir zorlama şeyi içinde onları... Te cmîr demek, orduyu toplayıp hudutlarda hapsedmek, yâni

evlerine dönmesine mâni olmak. Böyle lüzumsuz yere ille harb ettireceğim, şey yaptıracağım diye de demek ki ahaliyi hudutlarda tutmayacak. Serbestse durum, tehlike yoksa;

“—Haydi gidin bakalım, çoluk çocuğunuzun yanında rahat edin!” gibi müşfik davranacak.

5. (*Ve lâ yuahhira emre yevmin li-gad.*)
“Bugünün işini yarına bırakmayacak. Bugün yapılacak hizmeti yarına bırakmayacak. Bugünün işi bugün bitecek.”

Bir memuru anlattılar. Allah rahmet eylesin... Yâni ne kahraman adamlar gelip geçiyor demek ki. Sabahleyin gelirmiş, mesai saati filan bahis konusu değil. Çalışır çalışır çalışır... masasındaki işlerin hepsini bitirir, öyle çıkarmış. 6, 7, 9... neyse. O günkü işi ne kadarsa... Defterdarlıkta çalışırmış. İşini bitirmeden yarına bir evrak dahi bırakmazmış ertesi güne. Bitirmeden masasından kalkmazmış.

“—Efendim saat 5 oldu...”

5, 7... Mühim değil. İş bitecek. “Ben bu gece ölürsem yarın buraya gelen burada iş görmesin, yarın iş görmesin, tamam olsun.” diye.

İşte iman böyle yaptırır insana. Memuriyeti de böyle yaptırır iman. Biz bunu kaybettiğimiz için bu memleket böyle oluyor, batıyor. Biz bu imanı hor, hakir görüp de bu imanın gelişmesine mani olup da uğraştığımız için, onları hasım gördüğümüz için, onlarla uğraştığımız için bu duygular siliniyor. Yerine tilki gibi, çakal gibi, kurt gibi insanlar geçiyor.

Meselâ Peygamber Efendimiz'e birisi gelmiş,
“—Yâ Rasûlüllah beni filanca işe tayin et!”

Diyor ki:

“—Biz iş isteyene iş vermeyiz.”

Kendisi talep edene Peygamber Efendimiz böyle diyor. Uygun gördüğüne verecek. Yâni layık kimse ona verecek. Öyle her isteyene vermek yok. Hatta istekliye vermek yok. Sen bu işte vazifelisin, sen yap diyecek, öyle olacak. Tabii iman gitti mi her şey gidiyor.

İman sadece bir duygu, ona kimse ilişmez. İnsanın evinde geceyarısıyla ilgili bir şey sanmak yanlış! İman gitti mi cemiyet de bozular. Gündüz iş hayatı da bozular. Her şey bozular. Bunun misalleri bunlar. Bak Peygamber Efendimiz bu günkü işi yarına bırakmamayı emrediyor.

c. İlm-i Bâtın

Diğer hadis-i şerif:⁴

عِلْمُ الْبَاطِنِ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِ اللَّهِ تَعَالَى وَحُكْمٌ مِنْ
حُكْمِ اللَّهِ يَقْذِفُهُ فِي قُلُوبِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

(الديلمى عن على)

RE. 317/3 (*İlmü'l-bâtını sırrun min esrâri'llâhi teâlâ, ve hükmün min hikemi'llâhi, yakzifühu fî kulûbi men yeşâu min ibâdihî.*)

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.42, no:4104; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.159, no:28820; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.121, no:33924.

Hazret-i Ali Efendimiz'den Peygamber SAS Efendimiz'in Őö yle buyurduğu rivâyet edilmiş: "Batın ilmi, iç ilmi yâni gizli, ma'rifetullah, mükâşefe ilmi Allah'ın sırlarından bir sırdır, Allah'ın hükümlerinden bir hükümdür, bunu dilediği kullardan dilediklerinin kalplerine ihsân eder. Onlar o ilm-i bâtına sahip oldu mu artık gözünden perde kalkmış, gönlünden kilit açılmıŐ bir kimse olarak acayip, ŐaŐılacak haller gösterirler. Allah'ın bu sırrı, dilediği kullarının kalbine verdiği bir Şeydir." diyor.

İlm-i bâtın tabii makbul bir ilim. İnsanın uyanık olması... Gafil olmaması, ermiŐ bir kul olması...

İmâm-ı Gazâlî'den burada nakleyemiŐ ki: "Bir insan bu ilme sahip değilse kötü akıbeta uğramasından korkulur. Yâni boş gelmiş, boş gidiyor. Dünyadan hiç bir Şey anlamamış, akıbetinin kötü olmasından korkulur." diyor.

Erecek ona...

"—E ben çok bilgili değilim, ben çok tahsil görmedim."

Bu tahsille ilgili değil. Bu gönülle ilgili bir Şey. Çobanda da olur, köylüde de olur... Hatta tahsillide biraz daha az olur. Ne de n daha az olur? Tahsilli mağrur olur tahsiline. "Ben üniversiteyi bitirdim. Kapının kanadı kadar benim diplomam var." der. İki tane fakülteyi bitirdiyse, hali daha da fena... Ne kadar yüksek tahsil gördüyse, bir de unvan aldıysa doktordu, doçentti, profesördü diye... Artık ıslah edemezsin. YanlıŐını kat'iiyen kabul etmez. Yanlış yapar mı? O kadar tahsil yapmış bir insanın hiç yanlış yapması mümkün

olur mu? Aklının köşesinden geçirmez. Ötekisi mütevazıdır, haddini bilir. Yanılabilirim, olabilir der, boynunu büker kenara çekilir.

Bizim hocamız Rh.A Ankara'ya gelmişti bir sene... Birkaç defa böyle akşamları:

“—Ah sizin şu yüksek tahsilleriniz!” dedi.

Baktı herhalde gönüllerine kendisini dinleyen insanların... Tahsil var ama ilm-i bâtından yana kapalı, boş... “Ah sizin şu tahsilleriniz!” dedi. Mani oluyor, kibir veriyor, gurur veriyor, ücub veriyor... Allah-u Teâlâ Hazretleri de kibirliyi sevmiyor, kendisini beğeneni sevmiyor. Boynu bükük kulu seviyor, gözü yaşlı kulu seviyor, suçunu itiraf etmiş olanı, haddini bilmiş olanı seviyor, burnunu havaya kaldıranı, mütekebbiri sevmiyor. İşte Firavun, işte Hâmân, işte Karun... Sevmiyor öylelerini, boynu bükükleri seviyor.

Onun için tevazu ile, edep ile bunu talep etmek lâzım. Bu olmayınca insanın gözü kapalı gider buradan. Yâni mânevî bakımdan bir şeyi anlamamış olarak gider. Bu tabii kitaplardan okumakla da olmaz. Kimisi var, şimdi bir sürü eser yayınlanmış tasavvufî, o kitapları okuyor, çeşit çeşit makamlardan, çe şit çe şit tabirlerden... Bakıyorsun her şeyi biliyor. Biliyor ama bilmiyor! O öyle değil işte. Söylersin ama bilmeyince gene de yanlış olur. Doğru olmaz. Bildim sanır.

Bize Edebiyat derslerinde Edebiyat hocaları anlatırdı Tasavvufu lisede okurken... Nefret ederdim ben Tasavvuftan. Yâni Şeriat varken, şer' -i şerîf varken, Kur'an-ı Kerim, hadis-i şerif varken

böyle şey olur mu filan... Çünkü adam açıyor o kitabı bu kitabı... Nursuz, bilgisiz insanların palavralarını okuyor, gazelleri, eski metinleri öyle izah etmeğe çalışıyor. Yanlış! Öyle değil! Tetkik edince insan, işin içine girince anlıyor ki öyle değil. Demek ki kitaptan okumakla da olmuyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne karşı edebini takınıp, yalvarıp yakarıp terbiyeli bir kul olup salih kimselerle beraber olmakla elde edilen bir ilim.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizin gözünden gaflet perdesini kaldırsın... Gönlümüzün kirini pasını gidersin... Pırıl pırıl gönüllü, temiz kalpli, müttakî, sàlih, àbid, uyanık, ferasetli mü'minler eylesin cümlemizi...

d. Çok Secde Edici Bir Kul Ol!

Bu hasen ve sahih hadis-i şerif, Ebü'd-Derdâ ve Sevbân RA'dan beraberce rivâyet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا
رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ بِهَا عَنْكَ خَطِيئَةٌ

(حم. م. ت. حسن صحيح، ن. حب. وابن خزيمة عن ثوبان وأبي الدرداء معاً)

⁵ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.353, no:488; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.231, no:389; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.457, no:1422; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.276, no:22431; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.163, no:316; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V , s.27, no:1735; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.242, no:725; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid* c.II, s.248, no:1648; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.V I, s.50; Sevbân ve Ebü'd- Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V II, s.770, no:21329; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIV, s.266, no:14259.

RE. 317/4 (*Aleyke bi-kesreti's-sücûd, feinneke lâ tescüdü li'llâhi secdeten illâ ref'ake'llâhu bihâ dereceten, ve hatta anke bihâ hatîeten.*)

(*Aleyke*) Bu Arapça'da bir tabirdir. Senin üzerine, boynuna borç olsun demek, yâni sen bu işi yap demek. (*Aleyke*) demek, “Senin boynuna borç olsun ki, şöyle yap!” mânâsına.

“—Ne boynumuza borç olsun, neyi yapmamız tavsiye ediliyor bize Peygamber Efendimiz tarafından?”

(*Bi-kesreti's-sücûd*) “Çok secde etmeyi boynuna borç edin! Senin boynuna borç olsun ki, çok secde edesin...” Yâni, çok secde edici kul oluyor Peygamber Efendimiz bizlere. Veyahut bizlere değil de, tabii o zaman da birisi gelmiş, kendisine sormuş... O şahsa hitaben söylüyor. Tabii hepimize hitap demektir.

“—Sana çok secde etmeyi sana tavsiye ederim! Boynuna borç olsun, çok secde et! Yâni çok namaz kıl!” demek. Gene bizim ilk hadis-i şerife geldi iş.

Neden? İzah ediyor Peygamber SAS Efendimiz: (*Feinneke*) çünkü sen (*lâ tescüdü li'llâhi secdeten*) Allah için başını eğip ye re koyup da bir secde etmezsin, (*illâ ref'ake'llâhu bihâ dereceten*) sen başını secdeye koyar koymaz Allah senin derecenin bir derece arttırır. (*Ve hatta anke bihâ hatîeten*) işlemiş olduğun bir günahı, hatayı, hatıyı de kaldırır. Demek ki, bir secdede iki fayda var. Bir; derece terfii... Bir de, işlenmiş olan eski bir günahın, suçun silinmesi ve kaldırılması var.

O halde, ne kadar çok secde ederse insan, o kadar derecesi artacak; o kadar hataları, eski günahları afv u mağfiret olacak, silinecek. O bakımdan, çok secde etmek lâzım! Yâni, çok namaz kılmak lâzım!

Burada şunu söyleyeyim. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ

(البزار عن ابن مسعود)

(*Akrabü mâ yekûnü'l-abdü ila'llâhi, ve hüve sâcidün*) “Kulun Allah’a en yakın olduğu zaman, secde halidir.”

Çünkü tevazuun en üstün şeklidir secde. İnsanın alını ak olmalı derler, açık olmalı derler. Alın en şerefli... Filancanın alını lekeli derler, yüzü karadır derler... Alın insanın şerefine sembolüdür. O alını sen yere koyuyorsun. Yüksek yerden, herkesin ayağını bastığı zemine kadar indiriyorsun, alını yere koyuyorsun. Kime karşı? Yaradan’a karşı, Mevlâ’ya karşı.

⁶ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.259, no:1524; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.235, no:1609; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.477, no:8958; Tahâvî, *Şerhü’l-Maânî*, c.I, s.234, no:1308; Taberânî, *Dua*, c.I, s.196, no:612; Ebû Hüreyre RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.404, no:36019; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.II, s.96; Mesruk Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummâl, c.V II, s.292, no:18935.

“—Yâ Rabbi! Ben senin kulunum. Ben toprak gibiyim, topraktan da aşağıyım. Bak o yükseklerde dolaşan başımı eğdim senin huzurunda, tâ yere kadar indirdim.” diye Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin azameti karşısında, büyüklüğü karşısında, kendin kendi yokluğunu hissederek en sevgili, en şerefli uzvunu yerlere değdiriyorsun.

E şimdi bizim camilerimizde halılar var, her şey güzel... Arabistan’da olsa kuma koyuyorsun. O zamanlar böyle dokunmuş halılar mı vardı Hereke halısı, Isparta halısı filan... Kumdu mescidler. Kuma koyuyorsun... Kum olduğunu nereden anlıyoruz? “Namazın içinde alnınızı silkelemeyin, yakışmaz.” diyor Peygamber Efendimiz, “Mürüvete sığmaz.” diyor. “Namaz bittikten sonra alnınızı temizleyin.” diyor. Demek ki toprağa konuluyormuş eskiden. Tevazuun şaheseri.

Tıbbî izahına gelince... Tabbî izahı: İnsanın beynini en güzel besleyen şekillerden birisi. Malum insanın beyni insan vücudundan çok fazla enerji çeker. Yâni kanın büyük bir kısmı beyne gider ve orada o kanın içindeki maddeler beyinde kullanılır, beyin öyle çalışır. Enerji ister yâni şu küçük şeyimiz şu pazumuzdan, bacağımızdan çok daha fazla enerji ister. Elektrikle çalışan bir alet olsaydı görürdük o zaman beynin ne kadar elektrik çektiğini, kolun bacağın ne kadar elektrik çektiğini, o zaman şaşardık. Allah Allah bu beyin ne kadar çok enerji çekiyor da tüketiyor filan diye...

Secde ettiğin zaman beyne kan hücum ediyor. Besliyorsun beyni kanla. Ondan sonra kaldırdığın zaman da o tabii birikmiş olan... Meselâ insan fazla secdede durdu mu yüzü kıpkırmızı olur. Neden? Kan hücum etti şeyine. Kaldırdığı zaman şarr, o birikmiş olduğu şeyler aşağıya gidiyor, beyni temizliyor. Onun için insan dikkat etsin, uykulu bir haldeyken iki şöyle uzun secde etsin, iki rekât namaz kılsın, zihni berraklaşır. Neden? E kan gitti. Eski kullanılmış malzeme, yorgunluk malzemeleri beyinden aşağıya şaldır şuldur akan kanla temizlendi. Yâni, bir kaç defa çalkaladın beynini kanla, tertemiz oldu. O zaman insanın gözü tekrar açılıyor.

Ders çalışırken yoruldun... Dört rekât namaz kıl, iki rekât namaz kıl! Biraz da secdeleri uzun yap! Abdest al, dört rekât namaz kıl... Bak nasıl pırıl pırıl olacak zihnin, göreceksin. Tıbbî bakımdan da böyle. Tabii Allah-u Teâlâ neyi emretmişse, hep bizim hayrımıza, faydamıza olan şeyleri emretmiştir.

e. İtaat Etmenin Önemi

Bir hadis-i şerif daha okuyalım:⁷

⁷ Müslim, *Sünen*, c.IX, s.366, no:3419; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.381, no:8940; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.403, no:7105; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.56, no:3735; Sa'd ibn-i Ubâde RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.57, no:38413; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.331, no:20686; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.80, no:196; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.458, no:9286; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.51, no:14801; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.252, no:14226.

عَلَيْكَ السَّمْعَ وَالطَّاعَةَ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ وَمَنْشَطِكَ وَمَكْرَهِكَ وَأَثَرَةٍ عَلَيْكَ

(حم. م. ن. وابن جرير عن ابى هريرة)

RE. 317/5 (*Aleyke's-sem'u ve't-tâatü, fî usrike ve yüsrike, ve menşatıke ve mekrehike, ve eseretin aleyke.*)

Ebû Hüreyre RA'dan, Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin şöyle buyurduğu rivâyet olunmuş:

(*Aleyke*) Bu tabiri demin öğrendik. Ne demekti? “Senin boynuna borç olsun, senin üzerine vazife olsun, sana şunu tavsiye ederim.” demiş oluyor Peygamber Efendimiz bu terim ile, tabir ile. (*Es-sem'u ve't-tâatü*) “İşitmek ve itaat etmek.” (*Es-sem'u ve tâatü*) Bir söze “peki” demek mânâsına gelir. Yâni şunu şöyle yap... Başüstüne diyoruz ya biz. Başüstüne manasını ifade eder. İşittim, tamam, başüstüne, yapıyorum mânâsına.

Kime itaat edeceğiz? (*Aleyke's-sem'u ve't-tâatü*) “Senin üzerine boynuna borç olsun itaat etmek, peki efendim demek, buyruk tutmak, söz dinlemek senin boynunun borcu olsun!” Kime itaat edeceğiz? Bilmem... Şimdi herkes dudağını büker, bilmem der. Bir hadis-i şerif var:

“—Kim zamanının uyması gereken insanını bilmezse, cahiliye ölümü ile ölür.”

Şaşkın bir vaziyettesin, ne yaptığını, ne yapacağını bilmiyorsun, kime uyacaksın, kimi dinleyeceksin, bilmiyorsun. Filanca artisti mi dinleyeceksin, filanca filozofu mu dinleyeceksin, filanca kitapta yazılanı mı dinleyeceksin, falanca gazetede ki tefrikayı mı dinleyeceksin, televizyon programını mı, radyo şeyini mi... Şaşırmış.

Tâbî olacak yeri, mercii, makamı bilemeyen cahiliyet devri ölümü ile ölür. Sanki İslâm gelmemiş, sanki dünyadan haberi yok, iman nedir öğrenmemiş, öyle göçmüş gibi olur. İnsan nereye nasıl bağlanacağını bilmeli. Gönlünü kime bağlayacağını, kimin sözünü dinleyeceğini bilmeli. Bilmezse, hani o cahiliye devrinde putlara taparak, çocuklarını topraklara gömerek ölen insanlar var ya... Cahiliye ölümüyle ölür diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Ben de söylemeyeceğim kime tabi olacağını, araştırırsın insan, içinde biraz hasretlik, merak uyansın...

(*Fî usrike, ve yüsrike*) Zorluk halinde de, kolaylık halinde de... Yâni ben falanca kimseye uyarım ama zor sorarsa, zor emir verirse o zaman uymam, vazgeçerim. Meselâ ordu yola çıktı... Harp var mı? Yok. Harp... Ben o zaman itaat etmiyorum... Öyle şey yok! Zorda da, kolayda da itaat edeceksin.

Başka? (*Ve menşetike ve mekrehike*) “Hoşuna giden, keyfini getiren, neşeli zamanında da; hoşuna gitmeyen, sıkıntılı nahoş gördüğün zamanda da.”

İslâm öyle işte. Bakarsın başına kıvırcık saçlı bir Habeşî'yi komutan tayin ederler, o zaman ona itaat edeceksin.

“—E zor geliyor, benim mevkiim ondan yüksek, ben ondan daha boylu posluyum, daha güçlü kuvvetliyim...”

Bak beğensen de, beğenmesen de itaat edeceksin!

Peygamber SAS Efendimiz Üsametü'bnü Zeyd'i ordunun başına getirdi, Peygamber Efendimiz ahirete irtihal ediverdi, Eb û Bekr-i Sıddîk halife oldu... Ashab-ı kiramdan bazıları,

“—E bu kölenin oğlunu komutanlıktan alsan da, sahabenin büyüklerinden bir tanesini getirsen!” gibi sözler söylemek isteyenlere:

“—Rasûlüllah'ın tayin ettiği kimseyi değiştirmem!” dedi.

Rasûlüllah bir kimseyi layık görmüş, bir ordunun başına getirmiş... Hem de bineğinin üstünde yürüyerek, dizginini çekerek uğurladı. Ebû Bekr-i Sıddîk, Peygamber Efendimiz'den sonra ümmetin en efdalı. O kölezâdeyi... RA. Köle ama... Bilal-i Habeşî de köleydi ama, kölesi olalım onun! Köle ama ahiretin sultanı.

Geçmedi mi önceki haftalardaki hadis-i şeriflerde? Bu dünyada köle olur da insan, ahirette sultan olur. Mühim olan ahiret hayatı, ahiret yaşayışıdır. Ahiret perişan olduktan sonra zaten bu dünyanın yarısı uykuyla geçiyor, yarısı çocuklukla geçiyor, yarısı ihtiyarlığın hastalıklarıyla geçiveriyor... Demek ki hoşuna

gitmese de uyacaksın. Beğenmedim, kaşı çatık biraz, şeyi şöyle böyle... Sen bilirsin. İstersen uy, istersen uyma.

(Ve eseretini aleyke) “Seni başkasına tercih ettiği zaman bile.” Yâni sana eyvallah dediği zaman, sana güzel muamele ettiği zaman, ağasın, paşasın dediği zaman, baş köşeye oturduğunda, izzet ikram ettiğinde uyacaksın; senin yerine başkasını tayin ediverdi, sen umuyordun ki falanca yere beni genel müdür yap ar filanca bakan, seni genel müdür yapmadı, o zamana kadar ahbaptın, senin yerine başkasını genel müdür yaptı, ahbaplık bozuldu. Senin yerine ötekisini tercih etti diye.

Erkeklik değil bu, mertlik değil, vefa değil. Hakiki müslümanlık, hoşuna gitse de gitmese de, sana başkasını tercih etse de, kolay da olsa, zor da olsa itaat edecek büyüğüne.

Müslümanlıkta tabii demin söylemem dedim ama, gene bir ipucu vereyim: Üç kişi yola gitse... Meselâ biz buradan Ankara’ya gidiyoruz üç arkadaş. Bir tanesi emir olacak. Yolun imamı olacak. Yâni son söz onda bitecek. Şu otobüse mi binelim, bu otobüse mi binelim? Saat 9’daki otobüse mi binelim 11’deki otobüse mi binelim? Namazı şurada mı kılalım, burada mı kılalım? Yemek yiyelim mi bu lokantada, yemeyelim mi? Son karar onda. Bir tanesine uyacaklar.

Hangisi olacak bu bir tane uyulacak şahıs? Fıkıhı, dini bilgisi, dini anlayışı, kavrayışı en yüksek olursa hata etmez. En doğrusu o. Ama öyle olmasa bile... Öyle olmayabilir. Bir tanesi

seçildikten sonra artık ona isyan bayrağı çekmek olmaz, onu dinlememek olmaz. O seçildikten sonra, şurada kalalım dedi...

“—Yok burada kalmayalım, ben bu çayırı beğenmedim, filanca çayıra gidelim!” dedi mi İslâmî bakımdan hata ediyor ve günaha girer. Yolculuktaki üç arkadaşın arasında bile böyle durum. Artık bu hac kfilesinde şöyle olur, falanca yerde böyle olur, filanca yerde böyle olur... Müslümanlıkta intizam vardır, düzen vardır, itaat vardır.

El-hamdü lillah ben doçentlik tezimi teslim ettim, ondan sonra gittim askere. Yâni, epeyce yaşlı başlı bir insan olarak gittim yâni askere gittiğim zaman. Talebelerimle karşılaştım orada, beraber askerlik yaptık. O halimle bana askerlik hiç zor gelmedi.

Neden? Şimdi devrimbazlar filan var... Votka şişesini cebine saklıyor, yassı kanyak şişesi filan, içki şişesini cebine komutandan saklıyor, getiriyor, içeride koğuştta filan içiyorlar. İskambil kâğıtlarını saklıyorlar, kumar oynuyorlar. Her türlü şeyi yapıyorlar filan... Patlıyorlar. Askerlik hiç hoşlarına gitmiyor.

Şu vakitte kalkacaksın, şu vakitte yatacaksın, talimmiş, şuymuşbuymuş... Ben rahat ettim. Kilo aldım askerlikte. Hiç bir yeri sıkıntılı gelmedi. Benden küçük yaşta bir insan asteğmendi... Hiç bana ona itaat etmek ağır gelmedi. Ben üniversitede söyleyim, binâen aleyh bu da dışarıda benim talebemdi veya benden yaşça şu kadar küçük, mevkî itibariyle içtimai mevkii

şöyle... Gayet rahat geldi bana. Çünkü ben İslâmî bakımdan alışmışım, yola gittiğim zaman birisi emir oldu mu, ona itaat etmeye...

Hazret-i Ebû Bekir ne dedi halife seçildiği zaman:

“—Ey nas! Ben sizin en hayırlınız olmadığım halde sizin başınıza emir seçilmiş bulunuyorum.” dedi.

Bu neyi gösteriyor? Demek ki başa geçmek en hayırlı olmanın alâmeti değildir. Başa geçmek bir mes’uliyet makamıdır ki eğer kendisi istiyorsa aptallıktır. Eğer bir insan başa geçmeyi, emirliği, amirliği, imamlığı, reisliği kendisi istiyorsa aptalların aptalıdır. Hiç işi gücü yok mu, başına belâyı sardırıyor. Çekilsin bir köşeye. İtaatten tatlı şey var mıdır? Başüstüne dersin, olur biter. Ecir alırsın.

Baş geç, bunca insanın ağzının kokusunu dinle, bunca insanın derdiyle meşgul ol, bir tanesine biraz eksik hizmet yaptığın zaman, yakana yapışırlar, ahirette bir sürü hesabı var.

Hocamız’ın geçenlerde bir bandını dinledik de, öyle diyor:

“—Akıl kârı değildir yâni, bir insanın böyle amirlik istemesi, mevkî makam istemesi. Akıllı insan işi değildir.” diyor.

Ancak, “Bunu böyle yapacaksınız!” diye emredilmişse, o zaman,

الْأَمْرُ فَوْقَ الْأَدَبِ

(*El-emru fevka'l-edeb*) [Emir edebden üstündür.] diye, kabul eder. “Eh fena olayım, ne yapayım, böyle gerekiyormuş demek ki, Allah’ın rahmetinden de ümit kesilmez. Madem böyle bir hizmet

varmış.” diye korka korka, istemeye istemeye gider. Allah o zaman, yardım da eder ona. Yâni öyle olduğu zaman yardım eder. Ama kendisi, “Bu işi güzel kıvırırım, ben bu işi güzel yaparım!

Hem de amirlik ne kadar güzel şey, makam arabasını çekerler, şoför gelir, kapıyı açar, hazırol vaziyetine gelir, selâm çakar, kapıyı dolaşarak araba indiği zaman hemen freni çeker, paldır küldür paldır küldür öbür taraftan kapıyı açar, buyurun efendim der, önünde yumuşak halılar, geniş masalar, telefonlar, kaloriferli şeyler... Ne güzel!” diye heves ettin mi, bil ki çok yanlış bir iş yapıyorsun. Zorla getirecekler seni. Zorla getirirlerse, ondan sonra, “E ne yapayım, olmayacak başka türlü” diye yaparsın.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize İslâm’ın iç yüzünü, hakiki çehresini öğretsin... Gafletten, şaşkınlıktan, nefse uymaktan, dünyasının ne olduğunu, İslâm’ın ne olduğunu, ahiretin ne olduğunu anlamadan gafil gelip gafil göçmekten hıfzeyesin... Hulasa sevdiği, râzı olduğu bir kul eylesin... Allah cümlelizden râzı olsun!

Fâtihâ-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

29. 11. 1981 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü